

ПРОСЛАВА СТОГОДИШЊИЦЕ ВУКОВОГ РОБЕЊА

Било је то прво славље, ако не и прва прилика, које је отаџбина приредила Вуку. У Србији није званично обележена ни његова смрт, изузев помена који је учинила Велика школа.¹ У Вуковим хартијама нема телеграма о саучешћу „дравителства“ београдског поводом његове смрти, нити је њен заступник присуствовао на сахрани, бар није то забележено у оновременој штампи. Ни десетогодишњица и двадесетогодишњица смрти. Услед нехата, или је по-средом био инертно опори став „званичника“ према непоћудном бунтовнику? Ипак као да су гробна хумка и време прекрили негдашњу нетрпељивост. Уз то и нараштаји који су средином века листом пристајали уз Вука, преузимали су све пресуднију реч у јавном животу повуковског доба.

Србија је, без сумње, много значила за Вука, пре свега као завичај и отаџбина. У њој су му затим били бројни пријатељи, у њој је сабрао доста грађе (фолклорне, историјске, лексичке, етнографске); од ње је од тридесетих година и пензију добијао, већу, истина, као признање него као помоћ. С другим доласком кнеза Михаила на власт ојачао је и Вуков утицај: обављао је поверљиве послове, био је нека врста кнежевог саветника, нуђен му је ресор министра просвете,² итд. У Србију је често навраћао, с блискошћу смрти све чешће и више; у њој је желео и гроб да му буде.

Не мањи је и Вуков значај за Србију. Целим својим бићем и целог живота он ју је славио и ширио њену славу. Могао је одиста с пуно самосвести тврдити да све оно што Европа зна о Србима, то је од њега и „чрез“ њега.³ Популарисао ју је дивним умотворима, који су је, по речима једног странца, више прославили него ли њено храбро оружје; писао о њој, на туђем језику, не ретко анонимно, или је, несебично и без сујете, уступао грађу другоме, како се не би рекло да „Србин Србе хвали“.

„Соотечественици“ његови нису ипак узвраћали достојном захвалношћу. С неразумевањем према њему и његовом делу, не једном су га „опадали“, врећали, исмевали. Прекоревало их је из далеког Беча што дозвољавају да живи у беди он, „први списатељ“ српски.⁴ Уза све то, Вуков правопис, најсавршенији на свету, на

¹ Србске новине, Београд, 1864, бр. 17, 56.

² *Сусрети с Вуком* [...], нав. дело, 219 (Казивање Ј. Грујића).

³ *Вуков одговор на Угук г. М. Светића*, Беч, 1843, 29.

⁴ *Вукова преписка*, II, 304, 537.

којему ће нам, по његовим речима, завидети остали народи, — био је забрањен управо у његовој отаџбини. Штавише, с почетка педесетих година ни његовим књигама није био дозвољен приступ у Србију: *Нови завјет*, *Рјечник*, *Примјере*[...] враћали су из српске „бумрукане“ у туђу му Аустрију. Једном пак, у време „Катанске буне“ подозриве београдске власти протерале су из „отечества“ и њега самог.⁵ И умро је, веле, љут на своје сународнике из „државителства“: његову предсмртну молбу за повећање пензије није угодно одговором ни кнез нити пак „Совјет“.⁶

— — — — —

Поводом предстојећег јубилеја, 100-годишњице Вуковог рођења, припреме су почеле већ претходне, 1886. године. На састанку од 18. марта т.г., Одбор Српског ученог друштва за науке филозофске и филолошке, под председништвом Вуковог пријатеља Алимпија Васиљевића, изабрао је три члана да израде „нацрт прославе“: професоре Јована Бошковића и Борба Малетића и управника Позоришта, Милорада П. Шапчанина. Наглашено је том приликом између осталог да прославу треба спојити с преносом Вукових костију у отаџбину и подизањем споменика Вуку.⁷ Нешто пак раније, на Скупштини СУД-а од 9. фебруара, Одбор за уметност саопштио је: „Израђују се нацрти за споменике Доситију, Вуку и Даничићу.“⁸

Исте, 1886. године, уследио је и позив младих: оних у које се Вук толико уздао, који су му једино честитали полувековни књижевни јубилеј, који су га следили и за живота непосредно помагали и по смрти му до гроба тело однели,⁹ — нису га ни у овом послу изневерили. „Зора“, Бачка дружина у Бечу, обратила се 1887. „Српском народу“ да достојно обележи стоту годину од Вуковог рођења.¹⁰

У пролеће јубиларне 1887. године, министар просвете Милан Кујунџић позвао је 14. априла новоосновану Академију наука да „изволи предложити начин како би се прославила Стогодишњица Вука Стеф. Караџића“, да, уз то, у споразуму с владом именује „нарочита лица“ која ће се бринути за ову прославу и утврдити трошкове за њу. На првом редовном састанку Академије, 24. априла, председник њен, Јосиф Панчић, прочитао је поменуто писмо. У одговору од 29. т.м. предложена су у Одбор четири представника: библиотекар М. Б. Милићевић, професор Велике школе Светислав Вуловић, књижевник Матија Бан и кустос Народног музеја Михаило Валтровић. Са своје пак стране министар просвете наименовао је

⁵ *Пирске народне новине*, 1844, бр. од 13. новембра, 4; Милош Светић, *Утук III језикословни*, Нови Сад, 1846, 4 („...буде од полиције из Београда у Цесарију отправљен, као човек опасан и подозрителан“).

⁶ *Сукрети с Вуком*[...], нав. дело, 202 (О. Утјешеновић Острожински), 271 (Јелена Аранијки).

⁷ Српске новине, Београд, 1887, бр. 229, 980.

⁸ Исто, бр. 224, 952.

⁹ *Сусрети с Вуком*[...], нав. дело, 260, 261 (А. Сандић, Л. Станојевић).

¹⁰ Босанска вила, Сарајево, II/1887, бр. 16, 254—255.

1. маја т.г. још осам чланова у Одбор: Борба Малетића, Милорада П. Шапчанина, Никодима Милаша, Живојина П. Симића, Ивана Павловића, Јована Илића, инжињера, Кузмана Кузмановића, рачуновођу, и Перу Димића,¹¹ учитеља. Први састанак Одбора одржан је 1. јуна у 5^h поподне у Академији (у бившем стану Српског ученог друштва).

Сменом владе — уместо Напредњачке странке дошла је на власт Радикално-либерална коалиција — измењен је и састав Одбора: министар просвете Алимпије Васиљевић именован је 11. јула т.г. Главни одбор за прославу стогодишњице Вука Стеф. Карацића. За председника је одређен Стојан Бошковић, члан Државног савета; за чланове, сем четворице из дотадашњег Одбора (М. Б. Милићевића, М. Бана, Б. Малетића и С. Вуловића) наименовани су професор Јован Бошковић, сликар и професор Стева Тодоровић, директор Учитељске школе Љубомир Ковачевић, секретар Министарства просвете Андра Николић, новинар Стеван Ђурчић, редитељ Народног позоришта Милош Цветић, гимназијски професори Пера Борђевић и Милован Маринковић, трговац Светозар Карапешкић и столар Рака Миленковић. У наставку писма, министар је изразио наду да ће прослава бити „верно огледало народне свести и благодарности“, наложио да се одреди „карактер те народне светковине“ и утврди приближан предрачун трошкова прославе и, најзад, препоручио председнику да „ступи у споразум са г. Баном, који је досад вршио дужност председника у оном ужем одбору, који од данас престаје, те да се види шта су они досад о тој ствари урадили“.¹² Сличним писмом обратио се и М. Бану: препоручио му је да се споразуме о даљем раду с Ј. Бошковићем, заступником председника Главног одбора. Академија, изгледа, као да није била у току ових промена. Председник њен, Ј. Панчић, извештава министра просвете о припремама, понајвише, истина, у вези с преносом Вукових костију. У одговору министар упућује Академију на „Главни одбор“, који је, по његовом овлашћењу, преузео све послове у вези с припремом прославе и „заменио пребашњи Одбор под председништвом члана Академије г. М. Бана“.¹³

Главни одбор, по речима његовог председника Ст. Бошковића, састајао се више пута: прослава је била предвиђена у другој половини октобра 1887, заједно с преносом Вукових костију из Беча. Припремљен је, наставља он, „нацрт програма за светковину, означени су дани и ред прославе“, прихваћена је за извођење Малетићева *Апотеоза Вуку*, изабрана су четири пододбора за различне послове и предузети „непосредни кораци“ код Вукове кћери ради преноса његових посмртних остатака у Београд. Упућен је позив и неким певачким друштвима („Даворју“, Панчевачком српском

¹¹ М. Б. Милићевић, *Стогодишњица Вука Стефан. Карацића прослављена 1888. у Београду*. За штампу средно — —, Београд, 1890, 5. Вид. такође записник I састанка Председништва Академије од 13. јуна 1887 (Архива Председништва у Архиву САНУ).

¹² Исто, 6 (Такође записник IV састанка Председништва Академије од 31. августа 1887).

¹³ Исто.

црквеном певачком друштву итд.).¹⁴ Због недовољног времена, или — пре би се могло рећи — због недовољне припремљености, Одбор је одлучио да се прослава са светковином преноса Вукових костију одложи за мај наредне године, а да се Вуков стоти рођендан обележи свечаним поменом „по свим црквама и по свима српским просветним заводима и школама“. С овим предлогом министар се сагласио пет дана доцније, 28. септембра.¹⁵

Ако је пак главна прослава одложена, у више места изван Србије приређени су помени Вуку: на светосавској приредби „Кола младих Срба“ у Будимпешти о Вуку је говорио Лаза Грујић.¹⁶ На „беседи“ у Бечу „слово“ је држао Симеун Кончаревић.¹⁷ И млади сународници у Грацу обележили су овај јубилеј.¹⁸

Најзад, крајем те, јубиларне године оживљава поново замисао о подизању Вуковог споменика.¹⁹

У међувремену Главни одбор је припремао *Апотеозу Вуку*: чланови су стављали примедбе, писац их је већином усвајао и дотеран спис је на крају награђен са 1000 дин. Састављен је и предрачун трошкова прославе, „од прилике до динара 25000“. Одбор је такође предложио да се набављене ствари уступе после прославе Народном позоришту, а приход од штампаног дела *Апотеоза Вуку* да се „употреби на оснивање фонда за подизање споменика Вуку Ст. Караџићу“.²⁰

Одбор је 28. априла т.г.²¹ тражио попутну два места упражњена смрћу Б. Малетића и премештајем Милована Маринковића. Министар је најмениовао за чланове Милорада П. Шапчанина, управитеља Народнoг позоришта, и Кузмана Кузмановића, интенданта.²²

Датум прославе опет је одгођен за 14. август. Ни ту се, међутим, није стало, — светковина је и по трећи пут померена за 8—10. септембар. Одбор се, по свој прилици, није најбоље снашао у овом великом послу; уз то с доласком нове владе, избила је и политичка нетрпељивост. Стога је председник Одбора, Стојан Бошковић поднео оставку.²³ Нови министар просвете Владан Борђевић одредио је М. Б. Милићевића за председника Одбора. Обраћајући се Државном савету за помоћ од 10000 дин., министар просвете у исто време указује да су „послови за светковину Вукове Стогодишњице“ били задржани „неуспешним преговорима о преносу Вукових костију“.²⁴

Сређином августа Одбор за прославу објавио је проглас о предстојећој светковини (на нашем и француском језику упоредо). Било

¹⁴ Др Бранко Перуничкић, *Српско учено друштво (1865—1893) и Српска академија наука (1886—1893)*. Београд, 1973, 789—790 (Т. Богдановић — Ст. Бошковић, Београд, 28. X 1887).

¹⁵ М. Б. Милићевић, нав. дело, 7. Српске новине, Београд, LIV/1887, бр. 225, 958; Глас Црногорца, Цетиње, XVI/1887, бр. 44, [2—3].

¹⁶ Застава, Нови Сад, XXII/1887, бр. 23.

¹⁷ Немања, Беч, I/1887, св. 1, 1—4; св. 2, 23—28.

¹⁸ Нови београдски дневник, 1887, бр. 14, 2.

¹⁹ Немања, 1887, бр. 4, 96.

²⁰ М. Б. Милићевић, *Стогодишњица* [...], нав. изд., 8.

²¹ Исто.

²² Исто, 9.

²³ Исто.

²⁴ Исто, 10.

је то прво, званично признање Вуку. „Слављениче, који си народ свој прославио, — писало је између осталог — тебе благодарни народ слави сада и вазда! Краљевина Србија, поштујући себе, хоће да на свечан начин ода поштовање свому славном сину[...].“ Стога је одлучено да се 100-годишњица његовог рођења прослави о државном трошку „нарочитом књижевном светковином“. На сажет и свеж начин истакнуте су и Вукове заслуге: а) Што је изнео на светлост „...бесцено благо српских народних умотворина... у најчистијем и најлепшем облику. У том послу он је и предњачио и највише урадио, и његов је рад био и остао утлед свима другим радницима и у нас и у осталих Словена.“ б) Што се „српска књижевност ослободила од несрпске одеће“, и в) Што „осећању народне јединне размакну тесне меће племенске и земљишне, и да се дух народни уздигне у свест о целини народној“, — оштроумна опаска, која је изражавала размахнуто и већ сазрело осећање српске грађанске класе.²⁵

Истог дана, 15. августа, упућена је и позивница Вуковој кћери за прославу.²⁶

Првог септембарског дана обзнањен је и програм тродневне прославе, смишљен маштовито и подробно, до најситнијих појединости.²⁷

Већ уочи прославе приспели су у Београд бројни гости. Са Железничке и Паробродске станице развожени су бесплатно, у одређене станове. Званица је, истиче један од гостију, било око шест стотина, од којих половина са стране (по податку председника Одбора за прославу — 279). Поред већ упућене позивнице (на нашем и француском језику), с програмом прославе сваки гост је добио и кокарду²⁸ а у коверту улазнице: 1. За помен у цркви, говор у Великој школи, прославу у позоришту, скуп у општинској кући и подушје; 2. за „Краљевски двор“ и 3. за Кошутњак; такође позивнице за ручак, који је приредио министар просвете, као и јеловник, вероватно за подушје.²⁹ Препоручено им је да обуку свечано или народно одело.³⁰

Међу гостима били су бројни представници новосадских установа Матице српске, Српске гимназије, Српске више девојачке школе и Српско-православне црквене општине (Антоније Хаџић, Љубомир Радивојевић, Тодор Недељковић, Јован Борота, бечејски прота, и Арса Пајевић), затим представник „Текелијанума“ Стеван

²⁵ Вук Стефановић Караџић[...], У Београду, 15 августа 1888 год. Потписници: Председник Одбора М. Б. Милићевић, пословођ Анд. Николић и чланови. Поводом преноса Вукових костију речено је овде да је био „везан за подобе које се нису могле примити, и још је преговарање о том задржало Одбор, те се светковина морала одложити до сада“ (Вуков и Доситејев музеј, инв. бр. 13 и 67/V).

²⁶ АСАНУ, 8552/231. Нема података о доласку М. Караџића на прославу.

²⁷ Ред прославе стогодишњице Вука Стефановића Караџића. У Београду 1. Септембра 1888. Одбор за прославу стогодишњице Вука Стефановића Караџића. Прештампан је у више оновремених листова.

²⁸ АС, Штамп, ЈБ. Ковачевић, 1264

²⁹ М. Б. Милићевић, *Стогодишњица*[...], нав. изд., 16.

³⁰ А. П[аје]вић, *Са Вукове прославе у Београду*, Стармали, Нови Сад, XI/1888, бр. 25, 198.

В. Поповић.³¹ Били су такође присутни изасланици бугарски (Станимиров, директор гимназије у Софији; Христ. Думенциев, кмет пловдивски; Ст. Ив. Странски, председник окружног суда, и С. Кесјаков, професор у Пловдиву);³² поменута су и тројица представника француске Академије наука;³³ Југославенска академија знаности и умјетности није упутила заступника, али је овластила за то књижевника Матију Бана;³⁴ проф. др Оскар Ажбот најавио је долазак у име Универзитета у Будимпешти, а Мађарска академија наука није упутила делегата — како истиче један дописник — из страха од антиаустроугарских демонстрација. Одсуство представника осталих наших крајева дало је повода да штампа упути прекоре на рачун аустрофилске српске владе. „А гдје су нам изасланици из друге српске државе кнеж. Црне Горе? — пита дописник загребачког „Србобрана“. — Гдје су Босанци и Херцеговци? Гдје Старосрбијанци и Маћедонци? Гдје Срби Далматинци, Срби из Троједнице и другијех мјеста из Угарске? Та Вук је препородитељ свесрпске а не само србијанске књижевности — он је скупио и прибирао нам народно благо гдје год Србин живи, па зашто да се не прослава свагдје гдје Срби живе, ил ако то не бијаше могућно, да је бар све Српство тога дана на средишњој слави у пријестоници краљевине Србије било представљено и заступљено! — А гђе су нам представници и гости других славенских племена — гђе браћа Хрвати, Словенци, Словаци, Руси, Чеси и Пољаци па Срби Лужички... Да бар добисмо по једнога госта из Петрограда, Прага, Будимина, Лавова, Черновица, Турч. св. Мартина, Љубљане и Заграда! То је народ српски и његов књижевни великан заслужио.“³⁵ Нису, најзад, примећени ни представници суседних и пријатељских држава, наставља дописник. Иако можда делом основани, приговори су ипак били престојни. Како се види из писмених и брзојавних одговора, позиви су били упућени многим од побројаних.³⁶

Првог славењичког дана, 8/20. септембра (био је четвртак) у несвакидашњем свечарском расположењу освануо је град у којему је Вук осам деценија раније започео Велику школу, а почетком тридесетих година стајао на челу његовог првог Магистрата. На свакој кући, у свакој улици „весело и живо лепршале су српске тробојнице, које се мило осмејкују и поздрављају госте речитије него многи домаћини.“³⁷ Од јавних зграда биле су упадљивије украшене Министарство просвете, Велика школа, Народно позориште и Општина,

³¹ Вукова слава, Браник, Нови Сад, IV/1888, бр. 106, [2—3].

³² У захвалном телеграму бугарске делегације нема Станимирова (М. Б. Милићевић, нав. дело, 50—51).

³³ Исто, 27 (Писмо др Ф. Рачког и тајника др Б. Шулека, Загреб, 10. IX 1888).

³⁴ Исто, 42.

³⁵ Р., На поугарју Вукове прославе, Србобран, Загреб, V/1888, бр. 37, [1]; После Вукове прославе, Браник, 1888, бр. 111, [1—2]; и задарски „Српски глас“ је приговорио организаторима што су сузили општенародни карактер светковине (1888, бр. 17, [2]). У прекору због одсуства Руса истакнуто је да су на списку званица били Нил Попов и А. Марков.

³⁶ Вид. М. Б. Милићевић, нав. дело, 21—52.

³⁷ А. Пајевић, нав. дело.

„под свечаним рухом од зеленила и венаца и др.“, како је забележио дописник „Видела“. Пред Великом школом „беху подигнуте четири трибуне, такође урешене венцима, тробојкама, народним кокардама и грбовима! Она у среди за Краљеву владу и црквене великодостојнике; она с десна за остале земаљске великодостојнике и представнике свију струка земаљске управе; она с лева за госте са стране и госте из унутрашњости. Четврта трибуна намењена је за војну музику, а сви простори — пред и међу трибунама — одређени су за разне групе, које су на свечаном походу из цркве до Велике школе учествовале. Сва три балкона на Великој школи била су дивно окићена. Онај у среди нарочито. Испод средњег балкона... као у каквом циновском оквиру од зелених гирланада — обешени су венци које су разне корпорације поднеле да оките бисту Вукову, што је стајала на своме пједесталу од стења и маховине по сред бокорја од разног цвећа и зеленила.“³⁸

Тога дана, у 4 сата поподне, топови с калемегданске тврђаве (било их је 21) огласили су почетак тродневне свечаности. Затим су се одазвале прангије код цркава Св. Марка и Александра Невског, да би се најзад заорила звона са свих београдских цркава. Увече пак изведена је у Народном позоришту толико припремана *Апогеоза Вуку Караџићу* од Б. Малетића, пред „душком“ пуним гледалиштем, како ће писати извештач.³⁹ На представи је примећено и присуство турског судије („мјутесериф“).⁴⁰

Другог дана, 9/21. септембра у 8 сати изјутра, звона са Саборне цркве почела су позивати госте и суграбане на свечано богослужење. Свима улицама „у свечаном руху“ народ је хитао цркви. У њу су, међутим, пуштали само „дозване“, и то по хијерархијском реду: на десну страну — чланове владе, министре на расположењу и у пензији, државне саветнике и остале више чиновнике; на леву — госте с кокардама „са стране и из Србије“; десну певницу „заузеше духовна лица и богослови пјевачи а лијеву гости духовнога реда и пјевачи“.⁴¹ На десну страну није смео ни погледати, писао је заједљиво један учесник, да не би покварио своје очи „од силне светлости“ окићеног ордења (Понеки од тих „као да је дошао са неког бала, на којем се котилон вредно играо и ордени издашно делили“). Преостала места, бар према Реду..., намењена су грађанству. На кору је певало божју службу Певачко друштво „Корнелије“, коју је „чинодјејствовао“ митрополит „уз припомоћ жичког и нишког владице и дванаест протопопова и неколико Бакона и богослова“.⁴² После литургије одржан је помен Вуку уз пратњу Београдског певачког друштва.

³⁸ *Прослава Вукове Стогодишњице*, Видело, Београд, IX/1888, бр. 206, [2].

³⁹ Р., *Са Вукове прославе у Биограду*, Србобран, 1888, бр. 37, [1].

⁴⁰ А. Пајевић, *Пабирци са прославе Вукове у Биограду*, Браник, 1888, бр. 108, [1—2].

⁴¹ Исто; такође исти дописник: *Са Вукове прославе у Биограду*, нав. дело, 198; Р., *Са Вукове прославе у Биограду*, нав. дело, [1].

⁴² А. Пајевић, *Прослава 100-годишњице Вука Стефановића Караџића у Биограду*, Браник, 1888, бр. 107, [1—2]; већ навођени дописник Р. у „Србобрану“ истиче само 9 свештеника.

Из цркве је поворка кренула Дубровачком улицом (данас: 7. јула), по утврђеном реду. „Напред је носио свилену заставу с белим орлом најближи роџак Вуков. За овим су ишли младићи у народном руху што су носили у златном повезу дела Вукова [Рјечник, народне пјесме и *Нови завет*]“;⁴³ затим гуслари, па дванаест девојчица у белим хаљинама с венцима и китама цвећа; богослови певачи, великошколци и ђаци средњих школа; певачка друштва из Београда; учитељи и професори; разна друштва; чиновништво; позвани гости (са стране и из Србије); Одбор за прославу 100-годишњице Вукове; свештенство; професори Велике школе; чланови Српске краљевске академије и Српског ученог друштва; председништво и Одбор београдски Општине и, најзад, грађанство. „Свечани ход“⁴⁴ је затим скренуо у Кнез-Михаилову улицу; од кафане „Руски цар“ запутио се улево, ка Кнежевом споменику. Ту је друштво „Корнелије“⁴⁵ отпевало песму „Спавај мирно“. Поворка је потом кренула Васином улицом. Пред Великом школом ју је дочекала војна музика. Хор од свих удружених певачких друштава отпевао је прве две строфе „Краљеве химне“ и реч је преузео министар просвете др Владан Борђевић.⁴⁶ Након његове „беседе“ Певачко друштво „Даворје“ отпевало је „Благословен јеси Христе“. Онда је гуслар запевао народну песму. а за њим хор довршио химну. Прочитан је телеграм краља Милана из Глајхенберга,⁴⁷ који је, по речима једног извештача, доста хладно примљен. За то време „с града београдског пуцали су топови гласећи Београду славу српске књиге“.⁴⁸ Најзад су дванаест девојчица положиле 12 венаца око Вуковог попрсја: венце трију општина (Великог Градишта, Краљева и Параћина) и неколико београдских друштава (Београдског певачког друштва, Академског певачког друштва „Обилић“, „Даворја“, „Корнелија“, Радничког друштва, Српско-јеврејског певачког друштва „Побратимство“, Задруге зидарско-тесачких раденика) и ловор-венаца бугарског изасланства на којем је писало „Блгарската депутација Вуку Ст. Карацићу“.⁴⁹ Такође су положиле и ките цвећа, које су одраније предвиђене, уместо венаца. Затим се, по речима А. Пајевића, поново кренуло у цркву где је завршена светковина.

После подне завргло се крај Кнежевог споменика народно весеље, уз игру, свирку и пев гусала.

У 4 сата одржан је свечани скуп у дворници Велике школе, на коме је о Вуку и његовим заслугама говорио Јован Бошковић,

⁴³ *Прослава Вукове Стогодишњице*, Видело (Вид. нап. 38).

⁴⁴ У „Виделу“ га називају „вход“ (бр. 109, 2).

⁴⁵ На свом примерку *Рџа* [...] Ј. Ковачевић је прецртао штампани назив и дописао: Даворје (АС, штампа, Ј. Ковачевић, 1264).

⁴⁶ *Реч којом је господин Министар просвете и црквених послова отворио, 9. септембра 1888., светковину Стогодишњице Вука Стефановића Карацића*, [Београд, 1888], 7 стр.

⁴⁷ М. Б. Милићевић, нав. дело, [16].

⁴⁸ *Вукова слава*, Браник, 1888, бр. 108, [1—3].

⁴⁹ Исто. Остали венци побројани су у „Виделу“, 1888, бр. 107, [3] на крају написа *Прослава Вукове стогодишњице*; делимично је то учинио и М. Б. Милићевић у нав. делу, 52.

професор великошколски и члан Одбора за прославу.⁵⁰ Иза њега Певачко друштво „Обилић“ отпевало је руковет српских народних песама.

Увече је приребена реприза *Апотеозе*... за госте, „ал гостију мало бијаше — највише до стотину душа“⁵¹.

Београд је те вечери био раскошно осветљен, забележили су савременици. Један од њих помиње и бакљаду, такође „велелепни и сјајни транспаренат“, који је горео на здању Општине с Његошевим речима „Благо томе ко довијек живи, имао се рашта и родити“.⁵² Уз мноштво света који је врвио улицама као „каква бујна река“, од 9 часова свирала је „војна банда“ у ходу „од општинског здања до Двора, и Абацијском улицом (данас Народнот фронта) зрагила се поред Саборне цркве пред здање општинскога суда“ покрај свечарски осветљених станова.⁵³

Трећи дан прославе започео је свечаном седницом Одбора београдске општине. Отворио ју је, пред пуном дворницом, председник Живко Карабиберовић. Пошто се укратко осврнуо на Вукове заслуге, поднео је два предлога: 1. „Да се једна улица у Београду и то она што води од Велике школе и Дилберове апотеке на протестантску цркву и Косанчићев венац [Љубићска улица], — назове: „Вукова улица“ и 2. Да се из општинске касе издаје 600 дин. годишње стипендије Баку Велике школе, Историјско-филолошког одсека кога предложи Професорски савет и који би се посветио „оној грани науке коју је обрађивао Вук“. Оба предлога прихваћена су једногласно. Поводом ових одлука захвалност у име Академије наука изразио је њен члан и по годинама најстарији књижевник Матија Бан,⁵⁴ а у својству члана Одбора за прославу захвалио је, по речима једног дописника, проф. Коста Црногорац.⁵⁵ Одмах је, истиче „Виделу“, таблама означена Вукова улица.

У подне је министар просвете приредио ручак за четрдесетак одабраних гостију у Пероловој гостионици.⁵⁶

Увече пак, „у историјској сали Краљеве [или Велике] пиваре“ Одбор за прославу припремио је „лудушје“ Вуку. Било је 279 званица. По обичају, читана је молитва и благословљена трпеза. Уз двадесетак врсти јела и крепка српска вина (црно и бело)⁵⁷ пило се

⁵⁰ Говор Ј. Бошковића, у изводима и целини, још више у белешкама и освртима, имао је запаженог одзива у периодичи из тих дана. Општампан је и посебно: *Вук Стеф. Караџић. Рођен 26 октобра 1787 у Тришћу, умр'о 26. јануара у Бечу. По различитим писцима од — — Беседи у дворници Велике школе 9 септембра 1888, Београд, 1888, 71 стр.*

⁵¹ Р., *Са Вукове прославе* [...], нав. дело; А. Пајевић, *Пабирци са прославе*, нав. дело.

⁵² А. Пајевић, *Са Вукове прославе у Београду*, нав. дело, 199.

⁵³ Вид. нап. 38; *Ред прославе* [...]

⁵⁴ Захвална „реч“ М. Бана донета у „Виделу“, 1888, бр. 112, [2] под насловом *К Вуковој стогодишњици*.

⁵⁵ Захвалницу К. Црногорца помиње једино Р. у допису *Са Вукове прославе у Биограду*, нав. дело.

⁵⁶ М. Б. Милићевић, нав. дело, [16]; сачувана је и позивница за овај ручак (Архив Србије, штампана, Љ. Ковачевић, 1264).

⁵⁷ Јеловник с богатом орнаментиком (у хартијама Љ. Ковачевића) вероватно је с овог „лудушја“.

и јело до зоре (4 час. изјутра), уз „Војну музику“ с обавезним, протоколарним наздравицама. Прво је министар просвете наздравио краљу Милану; затим је председник Одбора за прославу дигао чашу у част гостију, коју је један од њих, Стеван Поповић, прихватио изражавајући признање Одбору. То је бурно пропраћено са „Многаја лета“.⁵⁸

Славље је надахнуло још два скупа. У поподневним часовима најме одржана је свечана седница Академије. Између уводних и закључних речи председника Милана Кујунџића, академик Стојан Новаковић читао је своју посланицу, *Српска краљевска академија и неговање језика српског* с посветом: „Бесамртно српском спомену Вука Стефановића Караџића, великога учитеља српске писмености, а српске народности ненадмашнога знаоца о стогодишњици његова рођења нека у највећој скромности посвећена ова размишљања“.⁵⁹ Нешто касније, окупило се код „Касине“ педесетак и више професора, међу њима и 7 директора из унутрашњости: образован је том приликом Одбор за оснивање Професорског удружења.⁶⁰

Они пак који нису могли доћи у Београд, придружили су се слављу честиткама (приспело их је око 240, од чега су 42 писма, а остало телеграма). Било их је одасвуд: из разних крајева Србије — 96; из Аустро-Угарске (Војводине, Хрватске, Босне, Херцеговине и Боке) — 20; из Русије — 10; из Бугарске — 6; из Румуније — 3; из осталих места у Европи, из Берлина, Варшаве, Лондона, Париза, Рима, Трста итд.), 27 — писама.⁶¹ Уз уобичајена пијетозна осећања према слављенику, у неким од честитки провлачиле су се и друге мисли: жеља да се ускоро пренесу слављеникове кости у отаџбину;⁶² признање Вуку као утемељивачу заједничког књижевног језика Срба и Хрвата (И. Кукуљевић);⁶³ биографски подаци о сусретима с Вуком (В. Богишић)⁶⁴ и сл. Из поздрава српских житеља под аустројском влашћу зрачили су национални понос и нада у ослобођену Србију итд. У честитци из Солуна Пера Тодоровић помиње постојбину словенских „првоучитеља“, Гирила и Методија.⁶⁵ Два телеграма су у стиху (Певачког друштва из Великог Градишта и Српског братског друштва из Беле Цркве).⁶⁶ Извесним телеграмима најављивани су приспећа гостију⁶⁷ или — чешћи случај — извињења

⁵⁸ Текстови поменутих здравица донети у „Виделу“, 1888, бр. 107, [2—3]; такође у већ наведеном делу М. Б. Милићевића, 17—20. Аутограф здравнице М. Б. Милићевића *Подушје Вука Ст. Караџића* с напоменом: НБ Прерађено па говорио на подушју налази се у Рукописном одељењу београдске Народне библиотеке — Р 343/3г/8.

⁵⁹ *Свечани скуп Српске Краљевске Академије држан 10 ов.м. у славу стогодишњице Вука Стеф. Караџића, Видело, 1888, бр. 105, [2—3]; такође бр. 106, [1]; вид. и записник XV свечаног скупа Академије у славу Вука Стефановића Караџића (Архива Академије).*

⁶⁰ *Професорско удружење, Видело, 1888, бр. 109, [2].*

⁶¹ *Телеграф. честитке, Видело, 1888, бр. 107, [3]; текст писама и честитки штампао М. Б. Милићевић, нав. дело, 21—52.*

⁶² М. Б. Милићевић, нав. дело, 42.

⁶³ Исто, 26.

⁶⁴ Исто, 25.

⁶⁵ Исто, 52.

⁶⁶ Исто, 31, 42.

⁶⁷ Исто, 42, 50, 51.

слата због немогућности учешћа у слављу, уз честитања, искрено надахнута или куртоазна. Док са Цетиња нема ни једног телеграма — због размирица између два династа и две политике можда, — из Боке, из Сарајева и Мостара, из Загреба и Карловца, из разних војвођанских места, из „Трлајићевог Мола“ и негдашњег Вуковог упоришта Вуковара, из Москве, Кијева и Петрограда, Беча и Будимпеште, Прага, Софије и још неких бугарских градова, — приспело их је у знатном броју.

Међу честитарима је тридесетак и нешто угледних имена научног, културног и јавног живота: Оскар Ажбот (најавио је долазак у име Будимпештанског универзитета), Валтазар Божишић (Петроград), Игњат Брлић (Брод), природњак Спирос Брусина (године 1891. назвао је Вуковим именом „*Songeria Vukii Brusina*“ новооткривену врсту шкољке), и професор Перо Будмани (заједнички телеграм из Загреба), проф. др Константин Војновић, др Јан Гебауер (писао о Вуку поводом његове смрти, Праг), Хајим Давичо, књижевник (потписао се: Старозаветни Србин, Будимпешта), Стеван Дескашев, оперски певач (Загреб), Јован Борђевић, Вуков пријатељ, Фрања Зах, генерал и негдашњи министар одбране Србије (*Letiny*) проф. Луко Зоре (Дубровник), проф. др Ватрослав Јагић (његова честитка прва стигла), Иван Степановић Јастребов, историчар и етнограф, руски конзул у Солуну,⁶⁸ Феликс Каниц, истраживач и Вуков пријатељ (Чачак), Владимир Красић (Сремски Карловци), Иван Кукуљевић Сакцински, историчар и писац, Вуков пријатељ (Загреб), Луј Леже, француски слависта (*Chaville*), Адам Мандровић, глумац (Загреб), проф. др Томо Маретић, велики хрватски „вуковац“, Јован Мариновић, дипломата (Париз), Стеван Михаиловић Стевча (умро 13 дана касније), проф. др Нехринг (Вроцлав), Арним Павић (писао о Вуку; Загреб), проф. Александар Николајевич Пишин, књижевни историчар (Петроград), Алфред Рамбоуд, директор „*Revue*“ (Париз), Фрањо Рачки (Загреб), др Милан Савић, књижевник (Нови Сад), Борбе Симић, дипломата (Петроград), Полихроније Сирку, професор (Петроград), Стеван Сремац, професор гимназије, као супотписник с још двојицом (Ниш), Имбро Игњатијевић Ткалац, блиски Вуков пријатељ, писао о њему (Рим), Велимир М. Тодоровић, син кнеза Михаила (*Feldefing*), Пера Тодоровић, новинар (Солун), Даворин Трстењац, књижевник (Загреб), Петар Убавкић, вајар (Рим),⁶⁹ Фјодор Успенски, професор (Одеса), Тимотеј Дмитријевич Флорински, професор (Кијев),⁷⁰ Аћим Чумић (Париз), проф. Јохан Шмит (Берлин). Такође и неколико наших конзула у иностранству: Charles Balestino (Рим), Michel Cazaux (Бордо), Н. W. Kristman (Лондон), J. Lieben (Манчестер) и Stock (Ливерпул); затим митрополит Борбе Николајевић (Сарајево) и епископи Георгиј Бранковић (Темнишвар) и Герасим Пет-

⁶⁸ Он се, као и др Брлић, обратио и писмом и телеграмом. Уколико је у питању штампарска грешка (на стр. 24 наведеног Милићевићевог дела стоји Др. Т. Маришић, проф., Загреб), то би био случај и с Т. Маретићем.

⁶⁹ Подстакнут очевидно овим слављем, Убавкић је израдио два Вукова попрсја.

⁷⁰ У Кијеву, у заоставштини Флоринског сачувана је и позивница упућена му за ову прилику.

рановић (Херцег-Нови).⁷¹ Ваља истаћи најзад и Вуковог пријатеља, Максима Шкрљића, као и синове његових вуковарских пријатеља и присталица Риста Јустинова Михаиловића и Александра Панића. Професор Војне академије Станојевић „одзива се... из Тршића... и Тронуше...“ Неки Данић из Софије и председник Општине у Турн-Северину јављају о поласку својих изасланстава (први наводи имена четворице; други исправља број делегата: седам уместо четири првобитно предвиђена). Било је, наравно, још појединаца, из Србије и изван ње, који су се лепим жељама придруживали светковинама.

Одазвале су се такође бројне установе, организације, друштва, групе итд. Од универзитета то су: Хрватско свеучилиште (Фран Врбанић, проректор), затим из Атине (dr N. Gounarak), Беча (ректор), Будимпеште (ректор dr Etienne Klinger), Букурешта (ректор Al. Oreska и секретар Ac. Dimitrie), Кијева (ректор Rennenkormf), Москве (ректор Иванов) и Одесе (декан Историјско-филолошког факултета Новоросијског универзитета, Њекасов).⁷² Славље су поздравиле и Југославенска академија знаности и умјетности (секретар Б. Шулек), Петроградска академија наука (потпредседник А. Буњаковски) и Румунска академија наука (председник Kogolnigeanu); потом Матица словенска (председник Мара; Љубљана), Матица хрватска (председник И. Кукуљевић и тајник И. Костренчић); Хрватски педагошки књижевни збор, Савез хрватских учитељских друштава (Иван Филиповић, председник); Бугарско књижевно друштво (Балабанов; Софија), Literarni Rečnički Spolck Slavia (Праг), Словенски збор (Букурешт); Народна штионица (Дубровник; председник Никша Драга, тајник Матеј Шарић), Српска грађанска читаоница (Митровица), Српска читаоница (Стари Бечеј); Уредништва „Босанске виле“ (Сарајево) и „Обзора“ (Загреб). Честитке је упутило и Академско друштво „Зора“ из Беча, неговатељ Вуковог култа, Српско-бугарско друштво Балканска конфедерација (Швајцарска; председник Банковић, секретар Татарчев), Хрватско типографско друштво (Загреб), Просветна задруга Српкиња (Стари Бечеј); такође више певачких друштава: из Брода Славонског (Хрватско пјевачко друштво „Давор“), Великог Градишта (Велико-градишко певачко друштво), Загреба (Хрватско пјевачко друштво), Јагодине (потпредседник Јован Шплихал у име Певачког друштва „Бранко“), Карловца (председник Reiner у име Првог хрватског пјевачког друштва „Зора“), Митровице (Српска црквено-певачка дружина), Неготина (потпредседник Слава Метришлић у име Неготинске певачке дружине), Ниша (Нишка певачка дружина), Панчева (Српско црквено-певачко друштво), Пирота (Пиротско певачко друштво), Пожаревца (председник Илија Бранковић у име Пожаревачке певачке дружине).

Поздраве су послале и неколике групе и организације бачке и омладинске: Српска бачка омладина (Будимпешта), Српска трговачка омладина (Загреб), Которска омладина, Ученици VI разреда „најстарије српске гимназије“ (Крагујевац), Српски баџи из Париза,

⁷¹ Чиновејствовао на једном помену Вуку 1864. у Бечу.

⁷² У телеграму се не помиње Вуково чланство у Одеском друштву љубитеља историје и старина.

Српска омладина из Петрограда, Српска омладина и Бугарски студенти из Прага и леторица наших бака из Минхена.⁷³

Најбројније су честитке просветних радника; (учитеља, професора, школа) групно или понаособ послате. Заступљено је 20-так места: Алексинац, Бољевац, Ваљево, Горњи Милановац, Зајечар, Крагујевац, Крушевац, Лесковац, Лозница, Неготин, Ниш, Паланка, Параћин, Пирот, Пожаревац, Прокупље, Сарајево (Српска православна богословија на Рељеву), Свилајнац, Сремски Карловци (Српска учитељска школа), Шабац.

Знатан одзив био је и од чиновништва разних струка, понајпре судија (из Горњег Милановца, Књажевца, Крагујевца, Краљева, Неготина, Ниша, Пирота, Прокупља и Шапца — најчешће поименично потписиваних), затим општина (Врањске Бање, Јагодине, Крушевца, Неготина, и Чачка), укључујући и начелства (из Зајечара, Котора, Раче, Сурдулице, Буприје и Ужица). И свештенство је поздравило светковину. Сем већ поменутих црквених великодостојника, ту су и архимандрити жички и паланачки (Агатангел), игуман манастира Суковског (Пирот), затим свештеници Крагујевца, Пожареваца (заједно с учитељима), Сарајева (поп Стево Трифковић, с парохијанима), Старог Бечеја (3), Братство манастира Трноше и неки још појединци (проте, попови итд.). Групно потписане честитке грађана стигле су из Александровца (44 потписника), Бањалуке (18), Бихаћа (2), Вакуфа (9), Ваљева (16), Дервенте (1), Јагодине (9), Паланке (52), Сурдулице (23), Фоче (27) и Херцег-Новог (11), такође и са прославе приређене у част Теодора Павловића у Карловцу.⁷⁴ Приспели су, најзад, и бројни поздрави појединаца.

И ове, 1888. као и претходне године, одржани су помени и ван Србије: у Прагу је књижевна дружина тамошњих српских бака „Slavia“ приредила 18. априла „Вуково вече“⁷⁵; на приредби у Новом Саду говорио је Јован Марић,⁷⁶ а у Бечу Друштво „Зора“ дало је леп прилог овом слављу: 11. септембра приредило је помен у Руској капели, на који је позвало сва словенска друштва и знатније породице; затим су пошли на Вуков гроб, очистили га, прелили вином и положили на њ венац; увече су одржали посело на ком су евоцирана сећања на Вука; такође је упутило и честитку београдском Одбору за прославу.⁷⁷

Светковина је имала запаженог одјека и у периодици тога времена, у бројним белешкама, дописима, репортажама, не само у Србији. Било је и памфлета (у „Брки“),⁷⁸ такође и критичких тонова што на прослави, речено је већ, није било представника већине словенских народа.⁷⁹

⁷³ М. Б. Милићевић, нав. дело, 51.

⁷⁴ Исто, 45.

⁷⁵ Позив је упућен и Српској краљевској академији, која је узвратила честитком (Записник III састанка Председништва од 18. априла 1888; Годишњак СКА за 1888, Београд, 1889, II, 137).

⁷⁶ *Говор Јове Марића о Вуковој прослави у Новом Саду 10. септембра о.г., Застава, XXIII/1888, бр. 143.*

⁷⁷ Р-ћ, — Беч 12. Септембра 1888. г. (*Вукова прослава у Бечу*), Браник, 1888, бр. 109, [2].

⁷⁸ *Кренуо је срећан провод...*, Брка, Београд, VI/1888, бр. 78, 4.

⁷⁹ Уп. нап. 36.

Славље је надахнуло и више уметника. Хрватски сликар Фердинанд Кикерец израдио је 1888. литографисану композицију: око Вуковог лика дао је седам јунака и владара српских, у врху — вилу, а у дну гуслара, с текстом подно слике: *На дан прославе стогодишњице Вука Стеф. Караџића.*⁸⁰ Из ових дана је и литографија непознатог аутора: Вуков лик (по Крихуберовом литографисаном портрету) окружен венцем на чијим су листовима исписани наслови Вукових дела, а на траци венца написано: *У спомен стогодишњице 8—10. септембра 1888. Београд.*⁸¹ Овом свечаношћу зацело је подстакнут и наш млади, даровити скулптор, Петар Убавкић: 1889. и 1890. израдио је он два Вукова попрсја, „колосални“, у бронзи, и мањи, у белом мермеру.⁸² Хрватски песници Стјепан Бузолић и Аугуст Харамбашић поздравили су Вуков јубилеј стиховима,⁸³ а млади књижевник из Херцег-Новог Марко Цар написао је поводом светковине студију о Вуку и нашем народном песништву.⁸⁴

Изузмемо ли акт о укидању забране Вуковог правописа две деценије пре тога и подухват издавања његових дела средином осамдесетих година, ова прослава представља и први јавни „торжествени“ чин који је отаџбина приредила своме великану.

[ПРИЛОГ:]

ИЗ РУКОПИСНОГ „ДНЕВНИКА“ М. Б. МИЛИЋЕВИЋА

1888.

3. марта

Одбор за Вукову прославу.

10. марта

После подне ми долази владика нишки Димитрије. Он пристаје да врати на србуљски језик песме опелске за помен Вуков.

26. маја и 27. маја

Све обично. Данас би састанак Одбора за Вукову стогодишњицу, те се разговарасмо о програму светковине.

⁸⁰ *Вукови портрети*. Приредио и написао Г. Добрашиновић, „Вук Караџић“ и Вуков и Доситејев музеј (Београд, 1975), 13, 49.

⁸¹ Исто, 13, 50.

⁸² Исто, 14, [51].

⁸³ August Harambašić i Stjepan Buzolić, *U slavu Vukovu*, Vienac, Zagreb, XX/1888, бр. 43, 688 (прештампане песме из „Напретка“ и задарског „Narodnog lista“).

⁸⁴ Marko Car, *Vuk Stef. Karadžić e la poesia popolare serba*, Rivista contemporanea, Firenze, 1888, 232—255. Одштампано и засебно, Firenze, 1888, 20 стр. За ово дело аутор је добио 100 дин. као „припомоћ [...] за броштуру (на талијанском) (М. Б. Милићевић, нав. дело, 8).

1. јуна

Крајње ми је непријатно што ме је министар просвете поставио за председника Одбору Вукову, али му не могах изићи из хатара и примићу се. Годину дана друти су ту били па сад за два месеца ја да пожурим ствар.

18. јуна

После подне састанак Одбора за Вукову стогодишњицу па не могосмо ништа свршити за то што се не зна хоће ли влада дати новаца.

1. јула

После подне с Бошковићем прегледах спискове званица за Вукову стогодишњицу.

2. јула

После подне Одбор Вуков.

11. јула

После подне састанак Вукова одбора. Говор о гостима и званицама.

15. јула

После подне Вуков одбор.

22. јула

После подне састанак Вукова одбора. Редакција позива.

25. јула

После подне дође к мени Андра Николић и донесе концепат прогласа Вуковој стогодишњици. Прочитасмо га и нешто дотерасмо, али је леп састав веома. За тим би прочитан и примљен у Одбору.

28. јула

У одбору Вукову.

29. јула

После подне с Андром Николићем бејох у председника општине београдске и говорисмо му о стогодишњици Вуковој. Обрече нам сваки одзив. За тим у митрополита Теодосија. Обрече нам да ће

дати да се на служби за Вука Јеванђеља и Апостол прочитају српски.

9. августа

Вуков одбор.

11. августа

После подне Одбор Вуков.

13. августа

Свратих и Владану и казах да бих рад био отићи у Лозницу и у Тршић. Он одобрава обема рукама... Одбор за Вукову Стогодишњицу.

14. августа

Са Стојаном Новаковићем на малој лађи у Шабац.

15. августа

На кум-Даниловим колима у Лозницу Таси.

16. августа

С протом Ивком у Тршић на Вуково кућиште, па онда натраг у Лозницу.

19. августа

После подне Одбор Вуков. Не долазе чланови па права мука.

21. августа

Састанак Вукова одбора. Разашилјање прогласа. Састав одборника за дочек, и извршавање. Оферти за вечеру и подушје.

22. августа

У Протића на слави. Рече ми да Краљ одобрава да у славу Вука пуцају топови, само препоручује да се ништа не учини што би могло повредити суседе.

Били ми С. Вуловић и Љ. Стојановић.

24. августа

После подне одбор Вуков. Стигли програми светковине. Најпосле неће бити ништа од њих. Тако су ћудљиви.

25. августа

Увече седница Вукова одбора.

27. августа

Обична мука око спремања за Вукову Стогодишњицу. 14 млађих људи, професора и других који су изабрани за дочек гостију, неће да се приме тога посла — понижење им је бити домаћин, и госте дочекивати. Леп подмладак.

28. августа

Пре подне састанак Вукова Одбора и спремање што за светковину треба.

2. септембра

Владан ми показа писмо из Софије да Бугари желе од своје владе послати изасланика на Вукову славу.

5. септембра

Вас дан писао за Вукову славу.

6. септембра

Од јутра до мрака спремали за славу Вукову и опет ме је страх како ће испасти. Да ће бити незадовољства знам напред, тек да не буде срамоте.

7. Септ.

Добоше изасланици из Пловдива и Софије, из Будимпеште и неки из Босне, и из Србије их је већ доста дошло. — Спрема се али споро. Овај Кузман хоће три лубенице да држи под мишком — па одоше све три.

8. Септ.

Долазе гости, долазе телеграми. Гостију доста, а телеграма још више; има их око 300 досад.

Спрема свуда. У четири часа грунуше с града топови и зазвонише звона. Време се улепша, и Београд окићен оживе необичним животом од силнога света.

9. Септ.

У цркви свечана служба: митрополит Теодосије, владике Димитрије и Никанор служе са 12 свештеника и 3 бакона. На парастосу

њих 21 службе. Спровод многобројан, ред диван, време царско — успех потпун.

Лакну ми мало.

Бошковићева беседа озбиљна, али не прилагођена слушаоцима. Песме поплавише.

10. Септ.

Хвала Богу, све се сврши мирно, лепо, уредно, срећно. Подушје у сали велике пиваре 279 душа. Све како се може пожелити. Владан наши Краљу, ја гостима, Стева В. Поповић приређивачком Одбору.

Играсмо, певасмо, веселисмо. Делеша на стотину са свих страна. ДоBox кући у 1 час после поноћи. И ноћ бејаше дивна.

11. Септ.

Бејах у цркви на служби. — Захвалих Митрополиту и владика-ма за учешће у светковини. — Примах опроштај од гостију који полазе данас и сутра.

12. Септ.

Одбор се скупи и наредисмо да се приберу рачуни о целом потрошку.

Увече у гостионици „Краљу“ сабрасмо се нас неколико београ-бана те почастисмо браћу Бугаре са 10 часова, а одакле их испрати-смо на железницу са свим пријатељима. Светомир говори здравицу са свим супротну оној што је говорио после Сливнице.

АСАНУ, 9327/14.

Golub Dobrašinović

CELEBRATION OF THE CENTENARY OF VUK'S BIRTH

Summary

In the paper which treats of the celebration of the centenary of Vuk's birth, the author gives a concise review of all the essential occurrences of that time, connected with marking of this jubilee. The central place in this survey is occupied by the actions of the Committee for marking of Vuk's centenary, formed by the supreme educational authorities of the Kingdom of Serbia. The activity of the Committee was impeded by violent political struggles in Serbia of that time to such an extent that the celebration itself scheduled for 1877, had to be postponed for the subsequent 1888 year.

Emphasized is also the reach of international echo of the celebration of Vuk's centenary. In addition to the quoting of all the delegation which had come to Belgrade from foreign countries for the official celebration and of all the important congratulations received from many European cultural centres, the author did not omit to point out also all these things which hampered this great anniversary to get a wider and fuller reverberation.

In the annex is given also the excerpt from the Diary of Milan Dj. Milićević, chairman of the Committee for marking of Vuk's centenary.